

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- EU:s alla punkter bör knytas samman via ett fungerande och allt snabbare transportnät
 - Snabba dataförbindelser är dagens vattenleder för ett modernt samhälle – historien om öppna fibernät i Österbotten
 - Mentorsprogram hjälper nya Leader-grupper i Sverige – läs senaste numret från svenska landsbygdsnätverket
 - Strukturreformen främjar kvaliteten och tillgången på kulturtjänster visar rapport
 - Nio österbottniska kommuner kan bli en, två, tre eller fyra – Sydösterbotten borde bilda en egen kommun anser professor
 - Läs även detta: **Inte glamour men utsikt och frihetskänsla i Kvarkens skärgård – brittisk tidning listade 20 öpärlor för annorlunda semester* **Bygdebolag i Sverige blir researrangör* **Leader-stödet ett livsvillkor i starten för årets unga företagare* **Tidskriften MaaseutuMatkailu når 10000 läsare – läs årets andra nummer*
-

Cit: ***”Nu är det nödvändigt att parlamentarikerna blir så väl som möjligt inskolade i EU:s jordbrukspolitik och det finska jordbrukets särproblem.”***

Tidningen Keskisuomalainen bekymrar sig för att det inte finns en enda jordbrukare bland Finlands EU-parlamentariker (Hufvudstadsbladet 11.6).

”Det är klart att jag har min examen från Hanken, men jag tror att min kostymklädsel och titel gör att folk stereotypt förknippar mig med näringslivet. Jag jobbar minst lika aktivt för landsbygden, primärnäringar eller Mellersta Österbottens orientering.”

Nyinvalde parlamentarikern Carl Haglund om att man även på sina håll i Österbotten fått en bild av honom som en storstadsmänniska och hankenekonom (Vasabladet 9.6).

EU:s ALLA PUNKTER BÖR KNYTAS SAMMAN VIA ETT FUNGERANDE OCH ALLT SNABBARE TRANSPORTNÄT

Det har sagts att alla regioner i EU skall leva. Den region som inte kan nås eller nå ut, rent fysiskt, kan inte heller konkurrera med sina tjänster och varor, och hamnar då på efterkälken. Så kan vi inte ha det, säger Bryssel, för en förutsättning för att EU:s heliga princip om att rörlighet för varor, tjänster, människor och kapital skall vara praktiskt möjlig, är att unionens alla punkter knyts samman via ett fungerande och allt snabbare transportnät. Sedan decennier är även regionerna unionens näst största utgiftspost, efter jordbruket en tredjedel. En stor del av pengarna går till förbättring av just infrastrukturen inom och till de mest perifera eller eftersatta regionerna. Lite lustigt i sammanhanget är att delar av Norrland räknas som ”eftersatt region” i EU, vilket har att göra med ett utsatt geografiskt läge i förhållande till händelsernas centrum på kontinenten. Avstånden till Bryssel blir även ett verkligt dilemma,

då målet är en timme mellan Europas större städer. Hela unionen skall kunna delas in i ett nät av lika stora fyrkanter, där varje hörn är en stad som är förbunden med övriga tre, och där avståndet är ungefär en timme. Visserligen blir det omöjligt, t.ex. vid flyg med incheckning som tar längre tid, men planen ger en fingervisning, en markering åt vilket håll man vill. Inom hela unionen hamras det också på nya motorvägar och snabbtågsräls, flygplatser, tunnlar och broar. Utöver det här kan man lägga till en avreglerad resemarknad där nya billigare och billigare flygbolag och tågkompanier ploppar upp, eller ploppade upp, tills det att finanskrisen kväste många initiativ i sin linda. De stora vinnarna i denna sanslösa investeringskarusell är Europas största städer, där det mest populära området för affärer mellan städer och regioner i Europa är området mellan Paris, München, Lyon, Strasbourg, Bryssel och Milano. En uppkomling är numera Wien, som är porten till östländerna i unionen, och Stockholm, som försöker etablera sig som naturligt nav mitt i Östersjöområdet. Bron mellan Malmö och Köpenhamn är ett annat exempel på att städer och länder binds samman allt tätare för att trafiken och transporterna skall flyta smidigare. Samtidigt verkar det rätt att dra vägar ut i obygden och till ytterkanterna. De som bor där kan då skapa kontakter med andra regioner, sluta affärskontrakt, fixa happenings o.s.v. Finns det inte något hopp för regionens industri eller attraktionskraft, så kan de som bor där i alla fall pendla med snabbtågen till jobbtätare regioner. Avfolkningen i stora delar av Europa är emellertid ett problem som inte kan lösas genom bättre motorvägar eller snabbare tåg. Man måste helt enkelt satsa på regionernas attraktionskraft inom andra områden, t.ex. jobbmöjligheter, studier och livskvalitet. Men för att upptäcka sin egen regions tjusning, eller kanske upptäcka en ny region, måste man kunna ta sig dit, vilket de som fördelar EU:s hårt omstridda regionstöd är väl ense om. *Uppgifterna är från en artikel, skriven av Teresa Küchler, i Gränsbrytning – Nyheter om regioner och regional utveckling i Norden (10/2009).*

SNABBA DATAFÖRBINDELSER ÄR DAGENS VATTENLEDER FÖR ETT MODERNT SAMHÄLLE – HISTORIEN OM ÖPPNA FIBERNÄT I ÖSTERBOTTEN

En infrastruktur som fungerar, är en grundförutsättning för att ett samhälle skall hållas i gång. Älven var tidigare en mycket viktig transportled och en del av det forna samhällets infrastruktur, för att senare få sällskap med vägar, järnvägar, energisystem med gas- och kraftnät, vatten- och avloppsnät, flygplatser, kollektivtrafik m.m. På liknande sätt är ett modernt samhälle beroende av snabba dataförbindelser. I vårt land, där ansvaret för snabba bredbandsförbindelser fortfarande vilar på kommersiella krafter, har en del glesbygdsregioner beslutat att ta den nya, infrastrukturella utvecklingen i egna händer. I Österbotten insåg en del redan för flera år sedan, att ett fungerande bredband är en viktig konkurrensfaktor för näringslivet och att glesbygden inte kommer att ha en chans att få optisk fiberstruktur på kommersiell basis. Aktiviteterna tog fart i Sydösterbotten och fick så småningom fasta former som ett projekt under landskapsförbundet Österbottens förbund. Resultaten kan nu skönjas i form av andelslag. Ett öppet nät, s.k. "open access" med ett stort utbud av valfria innehållstjänster, skall enligt det här resonemanget ge slutanvändarna fria möjligheter att fritt välja Internet, TV och telefoni från den leverantör som just då står för den bästa servicen, priset och utbudet. I dag kan slutkunden byta leverantör när som helst utan problem, via ett klick på tangentbordet. Genom det öppna fibernät, som fick sin början i den sydösterbottniska glesbygden, håller samma visioner nu på att tränga in också i de österbottniska telebolagens inre territorier. Tankar om öppna fibernät har väckts i tätt befolkade Vasa, Korsholm, Pedersöre och Nykarleby, kärnområden för de regionala teleföretagen Anvia och Jakobstadsnejdens telefon (JNT). Att de österbottniska kommunerna genom ett landskapsdrivet projekt har etablerat konkurrenter till de kommunerna närstående telebolagen, kan förklaras med att telebolagen inte längre är de ideellt präglade andelslag de

en gång var. Då väl den gamla ADSL-tekniken nu är på väg att fasa ut, ter det sig naturligt att telefonbolagen via avtal vill låsa de nya fiberhushållen till egna lösningar för Internet, TV samt telefoni, och framhåller att de fristående andelslagen inte på sikt klarar av sin uppgift med uppdateringar och uppgraderingar och att nätet därför kan säcka ihop som en följd av att nödvändig kompetens saknas. Andra är rädda för att österbottningarna förlorar kontrollen över telebolagen Anvia och JNT till de stora börsbolagen och att det därför gäller att hitta nya, hållbara och framför allt invånarknutna lösningar för den nya digitala infrastrukturen.

Historien har nämligen visat att den som förfogar över infrastrukturen även har makten i sin hand. Statens stöd för bredbandsutbyggnaden i Finland med 11 miljoner euro per år under åren 2010-2015 (totalt 66 miljoner euro) gäller riktigt perifera områden, alltså inte den relativt välbefolkade, österbottniska glesbygd, som nu dubbelgarderar med dels invånarägda andelslag och dels en fiberutbyggnad via de lokala telebolagen. Det aktuella statsstödet utgör en tredjedel av totalkostnaden för att dra ett stomnät i Finlands allra mest perifera delar. Att stamnätet ska göras tillgängligt, betyder i klartext högst två kilometer mellan konsument och stomnät. Meningen är att staten samlar in sin andel via auktion av koncessioner för trådlös datatrafik. *Uppgifterna är från en artikel, skriven av Kenneth Myntti, i Gränsbrytning – Nyheter om regioner och regional utveckling i Norden (10/2009).*

Finland får mer medel enligt EU:s återhämtningsplan, ca 24,6 miljoner euro skall användas för landsbygdens bredbandsprojekt. Se jord- och skogsbruksministeriets pressmeddelande på <http://www.maaseutu.fi/attachments/5Hg1vv5ya/ohjelmanmuutos030609landsbygden.fi.pdf>.

MENTORSPROGRAM HJÄLPER NYA LEADER-GRUPPER I SVERIGE – LÄS SENASTE NUMRET FRÅN SVENSKA LANDSBYGDSNÄTVERKET

Inom ramen för svenska landsbygdsnätverket har nya Leader-grupper möjlighet att ta del av erfarenheter från förra programperioden genom ett mentorsprogram. Karina Veinhede, en av de erfarna verksamhetsledarna som ställt upp som mentor för de nya Leader-grupperna, är positiv till mentorsprogrammet, vilket även innebär att hon får ersättning för den tid hon lägger ner på mentorskapet. När hon själv började som verksamhetsledare för dåvarande Leader+ -området Våg21, fanns ett faddersystem, men det byggde på frivillighet och skedde på bekostnad av någons arbetstid. Det nya mentorsprogrammet har på ett bättre och mer organiserat sätt underlättat erfarenhetsöverföringen från den gamla perioden till den nya. Enligt Karina är det mycket viktigt att erfarenheter förs över från en programperiod till en annan. Som mentor är hon van att svara på många olika typer av frågor. Det finns mycket man inte kan läsa sig till, utan som man under åren kommit på – smarta lösningar som bygger på erfarenheter och inte på regelverket. ”*Slös inte energi på att försöka vara duktig och klara dig själv, utan lägg i stället ner kraften på att få igång bra projekt*”, uppmanar Karina alla nya Leader-grupper. Det här och andra ämnen kan man läsa om i det svenska landsbygdsnätverkets senaste nyhetsbrev *Nytt från Landsbygdsnätverket*. Övrigt som tas upp är:

- Utvärderaren är vald (Sveriges Lantbruksuniversitet halvtidsutvärderar landsbygdsprogrammet)
- Ekonomin sätter jobben i fokus
- Modell för praktikplatsförmedling på landsbygden
- Landsbygdsprogrammet får entreprenörerna att sätta spaden i jorden!
- Nya myndigheten (Tillväxtanalys) delaktig i landsbygdsarbetet
- Nätverken har mycket gemensamt
- Jordbruksverket samlar synpunkter inför nästa programperiod

Nyhetsbrevet (nr 4, 2009) kan läsas på svenska landsbygdsnätverkets hemsida under adressen <http://www.landsbygdsnätverket.se/download/18.424d259d1214272440980001363/>

STRUKTURREFORMEN FRÄMJAR KVALITETEN OCH TILLGÅNGEN PÅ KULTURTJÄNSTER VISAR RAPPORT

Kommun- och servicestrukturreformen (KSSR) har stärkt kulturtjänsterna i sammanslagna kommuner och i samarbetsområden. Att slå ihop personal inom servicebranscherna, har gjort det möjligt att erbjuda ett bredare serviceutbud än tidigare till ett större befolkningsunderlag. Det här framgår av ett projekt vid Finlands Kommunförbund som utredde KSSR:s effekter, dels på tillhandahållandet och formerna för produktion av kommunernas biblioteks-, kultur-, idrotts- och ungdomstjänster, dels på förvaltningsstrukturerna. Som en följd av strukturreformen ökade den långsiktiga planeringen och utvecklingen av kommunernas kulturtjänster, ett strategiarbete som kommer att öka också under de följande fem åren enligt en bedömning från merparten av tjänsteinnehavarna inom kulturområdet. *”Med hjälp av strukturreformen har det varit möjligt att slå samman personalresurserna inom små verksamhetsområden. I projektområdena har införts nya verksamhetsformer för serviceproduktion som förutsätter en fungerande strategisk ledning”*, berömda Maisa Lovio, sakkunnig vid Kommunförbundet, under det avslutande seminariet i Helsingfors 5.6. Lovio framhåller att genomförandet av reformen bara har börjat och att den slutliga utvärderingen av strukturreformens effekter på kulturtjänsterna, kan göras först i ett senare skede. I Kommunförbundets projekt om biblioteks-, kultur-, idrotts- och ungdomstjänsterna inom ramen för strukturreformen utredde man vilka återverkningar kommunsammanslagningarna och bildandet av samarbetsområden har på sådana tjänster, som har små resurser, men som är viktiga för invånarnas välfärd och kommunens livskraft. I projektet granskades KSSR:s effekter i sammanslagningsområdena Kouvola, Salo och Äänekoski, samarbetsområdet Järvi-Pohjanmaa och bibliotekssamarbetsområdet Tiekkö i Norra Österbotten. Att trygga en likvärdig tillgång på service var både ett centralt mål och en viktig utmaning inom alla projektområden. För att komplettera närservicen, stärka de elektroniska tjänsterna och utveckla nya samarbetsformer för serviceproduktionen, gick projektkommunerna in för att ta i bruk samservicekontor och kommunala servicekontor. Särskilt var nätverket av kulturlokaler, som skall underhållas, mycket omfattande och mångsidigt i alla projektområden. *Uppgifterna är från ett av Kommunförbundets pressmeddelanden den 5 juni och finns under webbadressen http://www.kommunerna.net/k_perussivu.asp?path=255;264;271;573;145751;150796;151044&voucher=B056BD65-71E2-4A98-BB54-5E4C56195E9F*

Se även pressmeddelandet om att S:t Karins valts till Finlands kreativaste kommun 2009 på http://www.kommunerna.net/k_perussivu.asp?path=255;264;271;573;145751;150796;151010

NIO ÖSTERBOTTNISKA KOMMUNER KAN BLI EN, TVÅ, TRE ELLER FYRA – SYDÖSTERBOTTEN BORDE BILDA EN EGEN KOMMUN ANSER PROFESSOR

Fyra modeller (kustkommunen, två kommuner, parvisa sammanslagningar och språkstabilitetsmodell 1) skall utredas för hur de nio kommunerna Vasa, Korsholm, Vörå-Maxmo, Oravais, Lillkyro, Malax, Korsnäs, Närpes och Kristinestad kunde bilda en, två, tre eller fyra nya kommuner eller samarbetsområden. Forskarna Siv Sandberg (Åbo Akademi) och Anita Niemi-Iilahti (Vasa universitet) skall nu studera vilken modell som fungerar smidigast, ger kommunen den bästa ekonomin, får den mest fördelaktiga befolkningsstrukturen och hur språkförhållanden påverkas. I måndags (8.6) presenterade sju arbetsgrupper sina utredningar om vad samgång eller mer samarbete betyder för regionen, ekonomin, kommunernas personal och service på ett seminarium för politiker och tjänstemän. *”Varför har ni valt bort de två modeller som är mest attraktiva för Korsholm?*

Det är fullständig galenskap att slå sönder fungerande strukturer för att skapa nya”, sade styrelseordföranden i Korsholm Michael Luther (Sfp). Fullmäktige ordföranden i Vasa Håkan Nordman (Sfp) manade till sans och påpekade att regionens samarbetsdelegation bett att forskarna studerar några modeller mer ingående. Landsbygdsprofessorn vid Åbo Akademi Erland Eklund konstaterar i sin rapport att den kommunala indelningen egentligen inte spelar någon stor roll för utvecklingen, men att Närpes, Kristinestad och Kaskö skulle förlora på kustkommunen. Enligt Eklund är avståndet till Vasa så pass långt, att det vore ett stort steg tillbaka om mångsidigheten i service och handel skulle minska i Sydösterbotten. Eklund föredrar modellen med två kommuner, en kommun i Vasaregionen och en i Sydösterbotten. Modellen med fyra kommuner, den s.k. parvisa sammanslagningar, går ut på att Vörå-Maxmo bildar en kommun med Oravais. Vasa, Korsholm och Lillkyro bildar en kommun, medan Malax och Korsnäs går samman, liksom Närpes och Kristinestad. I den fjärde modellen, språkstabilitetsmodell 1, skulle Vasa bilda en kommun tillsammans med Lillkyro, Malax och Korsnäs, medan Korsholm, Vörå-Maxmo och Oravais bildar en kommun, likaså Närpes och Kristinestad. Den 12 oktober kommer Vasaregionens samarbetsdelegation att ta ställning till forskarnas slutrapport, för att därefter sändas på remissrunda till kommunerna. Uppgifterna är från tisdagens upplaga (9.6) av Vasabladet och finns även på tidningens nätupplaga i kortare version under adressen <http://www.vasabladet.fi/story.aspx?storyID=42854>. Se även tidningens ledare (från 10.6 och 12.6) om höjd skatteprocent och ökad låntagning för kommunerna, samt Sydösterbotten som utmaning för regionen på adresserna <http://www.vasabladet.fi/story.aspx?linkID=72052&storyID=42897> respektive <http://www.vasabladet.fi/story.aspx?storyID=43057>.

LÄS ÄVEN DETTA

Inte glamour men utsikt och frihetskänsla i Kvarkens skärgård – brittisk tidning listade 20 öpärlor för annorlunda semester

Den brittiska tidningen Guardian har rest runt i världen och listat 20 öar/ställen som erbjuder en annorlunda semester åt den som söker det. Bland de olika resmålen finns Kvarkens skärgård, listat som ett av resmålen. Enligt tidningen skall man emellertid inte förvänta sig glamour, tvärtom blir myggsprejen din bästa vän. Men det är det värt, då man får se utsikten. Frihetskänslan är även den värt resan till Björkö och Kvarkens skärgård. Andra resmål som tidningen rekommenderar är t.ex. Porto Santo på Madeira, Portugal och Hamneskar i Sverige. Uppgifterna är från Vasabladets onsdagsupplaga (10.6) och finns på dess nätupplaga under adressen <http://www.vasabladet.fi/story.aspx?linkID=72055&storyID=42899>. På adressen <http://m.guardian.co.uk/ms/p/gmg/op/view.m?id=99143&tid=34&cat=most-read> finns tidningens artikel (på engelska).

Bygdebolag i Sverige blir researrangör

Svenska bygdebolaget Viva i Vuollerim har blivit researrangör. Tillsammans med ett bussreseföretag arrangeras en bussresa från Varberg upp genom landet till Vuollerim, där deltagarna t.ex. kan bo på hotell Vuollerim, vilket ägs av byborna genom bygdebolaget Viva. Sedan ett år tillbaka arbetar bygdebolaget Viva medvetet med turism. En av satsningarna har varit att besöka ett antal reseföretag för att diskutera samarbete, vilket intresserade företaget Brunossons buss. Vuollerimbygden har mycket medvetet samlat och ”paketerat” upplevelserna i bygden, där fantastiskt fiske, älvar, midnattssol och 1700-talsgård med vedeldad bastu hör till attraktionerna som bygden kan erbjuda. Uppgifterna är från Riksorganisationen Hela Sverige ska levast hemsida och finns under webbadressen http://www.helasverige.se/?class=cmn_NewsEx&method=view&id=940. Se även bygdebolaget Vivas turistinriktade webbsida med alla deras erbjudanden på adressen <http://www.viva.se>.

laplandvuollerim.se/

Leader-stödet ett livsvillkor i starten för årets unga företagare

Servicehemsföretagaren Riikka Pikkarainen från Kajanaland har tilldelats Företagarna i Finlands pris *Ung Företagare år 2009*. Pikkarainens företag Palvelukoti Onni, som för närvarande har nio fastanställda arbetstagare, erbjuder effektiviserat serviceboende för äldre och korttidsplatser för sammanlagt 15 personer. Pikkarainen blev företagare i mars 2006, när Palvelukoti Onni inledde verksamheten med hjälp av det investerings- och startstöd som Oulujärvi Leader beviljade. ”Leader-människor trodde på min idé genast från början”, säger Pikkarainen. Pengarna från Leader var ett livsvillkor för företagaren som börjat från ”noll”. På landsbygden fanns även den bästa platsen för verksamheten, som numera även omfattar catering. Genast från starten har företaget utvecklats med fart, i ett Kajanaland där efterfrågan på service är större än utbudet. Pikkarainen tror att hemligheten bakom framgången är tron på sin egen idé, att verksamheten är kundinriktad och den finska sisun. *Uppgifterna är från webbadressen <http://www.landsbygd.fi/sv/index/foretagare/aretsforetagare.html>. Webbplatsen Landsbygd.fi sköts av landsbygdsnätverksenheten som producerar tjänster för landsbygdsnätverket.*

Tidskriften MaaseutuMatkailu når 10000 läsare – läs årets andra nummer

Landsbygdspolitikens samarbetsgrupps (YTR:s) temagrupp för turism har utkommit med årets andra nummer av tidskriften *Maaseutu & Matkailu*, som via nätet når till och med 10000 läsare. I detta nummer kan man bl.a. läsa om landsbygdsturism för utländska turister, finländska viner, Raumanejdens unika historia, utvärdering av inkvarteringservice, Skottlands kundservice- och kvalitetsprogram för turism, på resa i Muonio och landsbygdsföretagare med stort hjärta. *Detta vårnummer (2/2009) av tidskriften kan läsas (på finska) på adress http://issuu.com/peakpress/docs/maaseutumatkailu_kevat09?mode=embed. För äldre nummer av skriften se adress <http://www.maaseutupolitiikka.fi/index.phtml?s=150>. *Maaseutu & Matkailu har utkommit sedan år 1996, i elektronisk form från och med 2007.**

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet utkommer en gång i veckan och sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
